Ulkoasiainministeriö NEUVOSTORAPORTTI UM2015-01462

ASA-10 Kyröläinen Saana(UM) 10.11.2015
JjulkinenJULKINEN

Asia
ASEMin 12. ulkoministerikokous Luxemburgissa

Kokous
ASEM-ulkoministerikokous 05.11.2015 - 06.11.2015

ASEMin 12. ulkoministerikokous järjestettiin 5.–6.11.2015 **Luxemburgissa. Kokouksessa keskusteltiin Aasiaa ja Eurooppaa koskettelevista kansainvälisistä ja alueellisista kysymyksistä.**

Paljon huomioita sai koko vuoden 2015 esillä ollut teemakokonaisuus: ilmastonmuutos, kestävä kehitys ja katastrofiriskien hallinta. ASEM-maat yhdessä toivovat Pariisin kokoukselta kunnianhimoista ja juridisesti sitovaa ilmastosopimusta.

ASEMin puitteissa yhä tärkeämmäksi koetaan Euroopan ja Aasian välisten yhteyksien (ns. connectivity) edistäminen. Keskusteluissa korostettiin connectivityn kaikkia ulottuvuuksia infrastruktuuri-investoinneista ihmisten välisiin yhteyksiin. Kokouksessa pohdittiin myös ASEMin kehittämistä sen epämuodollista luonnetta kunnioittaen. ASEMin tulevaisuuden suunnasta on tarkoitus hyväksyä erillinen julistus ensi vuoden 20-vuotisjuhlakokouksessa.

Ajankohtaisista kansainvälisistä ja alueellisista kysymyksistä paljon huomioita sai erityisesti muuttoliike, uskonnollisen ekstremismin ja terrorismin torjunta sekä Etelä-Kiinan meren tilanne.

Seuraava ASEM-huippukokous järjestetään Ulaanbaatarissa heinäkuussa 2016 ja seuraava ulkoministerikokous vuonna 2017 myöhemmin vahvistettavassa ASEAN-maassa.

ASEMin (Asia-Europe Meeting) kahdestoista ulkoministerikokous järjestettiin 5.–6.11.2015 Luxemburgissa. Kokouksen teemana oli *Working Togehter for a Sustainable and Secure Future*. Kokouksen puheenjohtajana toimi EU:n ulkoasioiden ja turvallisuuspolitiikan korkea edustaja ja komission varapuheenjohtaja (KEVPJ) Federica Mogherini. Kokouksessa olivat edustettuina kaikki ASEMin 53 osallistujaa joko ulkoministeri- tai korkealla virkamiestasolla. Suomea kokouksessa edusti ulkoministerin sijaisena valtiosihteeri Peter Stenlund.

Kokouksen kahdessa täysistunnossa keskusteltiin kahdesta teemakokonaisuudesta, jotka olivat ilmastonmuutos, kestävä kehitys ja katastrofiriskien hallinta sekä ASEMin tulevaisuus ml. Euroopan ja Aasian väliset yhteydet (ns. *connectivity*). Vapaammassa retriitti-istunnossa vaihdettiin näkemyksiä ajankohtaisista kansainvälisistä ja alueellisista kysymyksistä.

ASEMin epämuodollisen luonteen vuoksi kokouksessa ei päätetty mistään osallistujamaita sitovasta. Kokouksesta annettiin puheenjohtajan lausunto, jonka sisältö heijastelee käytyjä keskusteluja. Koska lausunto valmisteltiin yhteistyössä kaikkien osallistujamaiden kanssa, ei se sisällä uusia ulostuloja koskien kansainvälisiä tai alueellisia kysymyksiä.

Yksi Suomen tavoitteista oli saada julkilausumaan mahdollisimman kunnianhimoinen teksti ilmastonmuutoksesta juuri Pariisin ilmastokokouksen alla. Ottaen huomioon kantojen laajan kirjon ja maiden varsin erilaiset lähtökohdat, julkilausuman kirjaus ilmastonmuutoksesta oli varsin tyydyttävä. Kestävän kehityksen ja katastrofiriskien ennaltaehkäisyn ja hallinnan osalta ulkoministerikokouksessa vahvistettiin sitoutuminen työhön aikaisemmin tänä vuonna hyväksyttyjen tavoitteiden saavuttamiseksi. ASEMin puitteissa halutaan jakaa tietoa ja parhaita käytäntöjä sekä muilla tavoin edistää ja seurata tavoitteiden saavuttamista. Ensimmäisessä täysistunnossa puheenvuoroissa korostettiin yhtäältä kunnianhimoisen ja dynaamisen ilmastosopimuksen tarvetta ja toisaalta erityisesti kehittyvien maiden tarvetta saada käyttöönsä uutta, päästöjen vähentämistä edesauttavaa teknologiaa. Suomi korosti puheenvuorossaan, että kattavan ja kunnianhimoisen ilmastosopimuksen saavuttamiseen tarvitaan kaikkien osapuolten sitoutumista ja että sukupuolten välinen tasa-arvo on olennainen osa kestävää kehitystä. Suomi myös pyysi osallistujamaiden tukea fossiilisten polttoaineiden tukien vähentämistä ajavalle *Friends of the Fossil Fuel Subsidy Reform* -kommunikealle.

ASEMin roolia Aasian ja Euroopan yhteyksien parantamisessa alleviivattiin toisessa, kyseistä aihetta käsitelleessä täysistunnossa. Ns. *connectivityn* kehittäminen on avainasemassa talouskasvun tukemisessa, kaupan ja investointien edistämisessä sekä ihmisten, tiedon, energian yms. liikkumisen lisäämisessä. Aiheen strategisen merkityksen takia ministerit katsoivat yleisesti, että *connectivity*-ajattelu tulee valtavirtaistaa kaikkeen ASEMin toimintaan. Mahdollisuutta perustaa erillinen *connectivity*-työryhmä tarkastellaan edelleen. *Connectivityn* puitteissa halutaan huomioida myös muut alueelliset toimijat, joista muutamassa puheenvuorossa mainittiin jäsenpohjaltaan ASEMia täydentävä Etyj. Varsinkin Aasian maiden keskuudessa toivotaan ASEM-yhteistyöltä myös konkreettisia tuloksia. Näihin voisi lukeutua mm. lentoliikenteen helpottaminen sekä alueita yhdistävien suurten infrastruktuurihankkeiden edistäminen.

Taloudellisen yhteistyön osalta merkittävä askel on nyt vahvistettu suunnitelma kutsua koolle vuoden 2016 aikana virkamieskokous tarkastelemaan ASEMin talousministerikokouksen järjestämistä. Edellisestä talousministerikokouksesta on yli kymmenen vuotta. Siinä missä taloudellisen yhteistyön tiivistämisestä sekä ympäristön ja yhteiskunnan kannalta kestävän ja inklusiivisen kasvun tukemisesta oli laaja yhteisymmärrys, oli mailla erilaisia käsityksiä siitä, minkälaisten yhteisten sääntöjen avulla digitaalisia yhteyksiä olisi edistettävä.

ASEMin tulevaisuuden suunnasta esitettiin näkemyksiä kesän 2016 Mongoliassa järjestettävää ASEMin 20-vuotisjuhlahuippukokousta pohjustaen. Ulaanbaatarissa on tarkoitus hyväksyä erillinen julistus ASEMin tulevaisuudesta samaan tapaan kuin Helsingin huippukokouksessa vuonna 2006. Puheenvuoroissa korostettiin erityisesti ASEMin epämuodollista luonnetta ja toivottiin tulevaisuutta rakennettavan tämän vahvuuden pohjalle. Erityisen tervetulleena ja poliittista dialogia edistävänä uudistuksena pidetään ns. retriitti-istuntoa, josta halutaan kehittää vielä nykyistä vapaampi ja keskustelevampi. Myös ASEMin tunnettuutta ja näkyvyyttä halutaan lisätä. Osallistujat korostivat muiden sidosryhmien, mm. kansalaisjärjestöjen, parlamentaarikkojen, yksityisen sektorin sekä nuorten roolia osana näkyvyyden ja merkityksellisyyden lisäämistä. Nuorten osallistuminen ASEMin toimintaan oli näyttävästi esillä Luxemburgissa, sillä ulkoministerikokouksen alla järjestettiin ensimmäinen Young Leaders Summit, johon osallistui edustajia kaikista ASEM-maista ja jonka tuloksista raportoitiin myös ulkoministerikokoukselle.

Ulkoministerikokouksen retriitti-istunnossa vaihdettiin suorasanaisesti näkemyksiä kansainvälisistä ja alueellisista asioista – myös sellaisia, joita ei puheenjohtajan lausuntoon voitu kirjata. Mm. Aasian ja Tyynenmeren alueen keskeisimmästä alueellisesta turvallisuuspoliittisesta kysymyksestä Etelä-Kiinan merestä tuotiin selkeästi esiin eri osapuolten näkemykset, yhtäältä merenkulun vapauden ja kansainvälisen oikeuden noudattamisen varmistaminen ja toisaalta asioiden ratkaiseminen kahdenvälisesti kansainvälisten foorumeiden (kuten ASEM) sijaan. Lähes kaikkien Euroopan maiden puheenvuorot keskittyivät tai vähintään sivusivat muuttoliikettä. Monet muistivat korostaa, ettei ilmiö rajoitu vain Eurooppaan vaan on yhtä lailla haaste myös Aasiassa mm. Andamaanienmerellä. Kaikkia ASEM-maita yhdistävä huoli – uskonnollisen ekstremismin ja terrorismin uhka – nousi myös esiin lukuisissa puheenvuoroissa. Suomi nosti esiin Afganistanin, jota ei tulisi unohtaa uusien kriisien noustessa pinnalle.

ASEMin seuraava huippukokous järjestetään Mongolian Ulaanbaatarissa heinäkuussa 2016. Seuraava ulkoministerikokous järjestetään yhdessä ASEANin jäsenmaista vuonna 2017.

Suomen edustajat

Valtiosihteeri Peter Stenlund (UM), osastopäällikkö Kimmo Lähdevirta (UM), yksikönpäällikkö Sami Leino (UM), vastuuvirkamies Saana Kyröläinen (UM)

Asiakirjat

Liitteet

Viite

Asiasanat	ASEM, Aasia
Hoitaa	**UM**
Tiedoksi	EUE, OKM, STM, TEM, TPK, TULLI, VM, VNK, YM